

Antik Çin'in İktisadi Düşünce Tarihi

Hazırlayanlar:

Cheng Lin, Terry Peach ve Wang Fang

Çeviri: Ahmet Can Ay

alBaraka
Yayınları

CHENG LİN

Çin'deki Şangay Finans ve Ekonomi Üniversitesi'nde İktisat Tarihi Bölümü Başkanı ve İktisat Fakültesi Dekan Yardımcısıdır. Borç sözleşmesi, çalışma ekonomisi ve denetim konuları üzerinde akademik araştırma ve çalışmalar yapmaktadır. Peking, Tsinghua, Hong Kong, Singapur, Tilburg Üniversitesi, Toronto ve New York Üniversitesi dâhil olmak üzere, Asya ve dünyanın önde gelen üniversitelerinde tebliğler sunmaktadır.

TERRY PEACH

Birleşik Krallık'taki Manchester Üniversitesi'nde Kıdemli İktisat Öğretim Üyesi ve Çin'deki Şangay Finans ve Ekonomi Üniversitesi'nde Konuk İktisat Profesörü olarak görev yapmaktadır. Ulusal ve uluslararası birçok makale kaleme almış olan Peach, Uzak Asya ekonomisi üzerine çalışmalarına devam etmektedir.

WANG FANG

Çin'deki Şangay Finans ve Ekonomi Üniversitesi İleri Araştırmalar Enstitüsü'nde Dekan Yardımcısı olan Fang, Çin iktisadi düşünce tarihi, arazi sistemi, kent ekonomisi ve yönetimi üzerine çalışmış ve onlarca makaleye imza atmıştır.

AHMET CAN AY

1993 yılında İstanbul'da doğdu. Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Eğitimine devam ederken kitap çevirisine başladı. Tercümeleleri arasında *Kaybolan Sesler*, *Asi Yıldız* ve *Kıyamet Günleri* kitapları bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
KATKIDA BULUNANLAR.....	9
TEŞEKKÜR	13
KRONOLOJİ.....	15
GİRİŞ.....	17
1. ÇİN İKTİSADİ DÜŞÜNCE TARİHİNİN ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER.....	55
<i>Hu Jichuang</i>	
2. ANTİK ÇİN’DE EKONOMİNİN DÜŞÜNCE TARİHİ ÜZERİNE ÇALIŞMALAR VE ÖNEMİ ÜZERİNE	73
<i>Wu Baosan</i>	
3. FU GUO XUE VE ANTİK ÇİN’İN “İKTİSAT BİLİMİ”	99
<i>Zhao Jing</i>	
4. FİZYOKRATİK İKTİSADIN ÇİNLİ KÖKENİ	121
<i>Tan Min</i>	

5. GUANZI QING ZHONG ÜZERİNE.....	143
<i>Ye Shichang</i>	
6. ÇİN ÖNCESİ DÖNEMİN KONFÜÇYÜŞÜ VE TAOCU İKTİSAT FELSEFELERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.....	153
<i>Tang Renwu</i>	
7. ÇİNLİ FEODAL TOPRAK SAHİPLERİNİN AİLE EKONOMİSİNİN BAŞLANGICI: JIA SIXIE'NİN “HALKIN REFAHI İÇİN ÖNEMLİ SANATLAR”I ÜZERİNE..	195
<i>Zheng Xueyi</i>	
8. SERBEST EKONOMİ ÜZERİNE KONFÜÇYÜŞÜ DÜŞÜNCELER.....	211
<i>Ma Tao</i>	
9. “ÇİN İKTİSADI” ÜZERİNE ETİMOLOJİK ÇALIŞMALAR.....	227
<i>Ye Tan</i>	
10. ÇİN TARİHİNDE İŞ BÖLÜMÜ KURAMI	247
<i>Yan Qinghua</i>	
11. FARKLILIKLARIN AHENGİ VE “BÜYÜK TEKBİÇİMLİK”: ANTİK ÇİN İKTİSADINDA İKİ DÜŞÜNCE EĞİLİMİ	263
<i>Zhong Xiangcai</i>	
12. ANTİK ÇİN DÜŞÜNÇESİNDE HENRY A. WALLACE'IN SABİT TAHİL AMBARI SİSTEMİ VE YENİ DÜZEN'İN TARIM DÜZENLEME YASASI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	281
<i>Li Chaomin</i>	
DİZİN.....	301

ÖNSÖZ

Bu kitap, Çinli uzmanlar tarafından antik Çin'in ekonomik düşünce tarihi üzerine yazılmış on iki makaleden oluşmaktadır. Makalelere geçmeden önce, Giriş bölümünde, Çin'de ekonomik düşünce tarihinin gelişimi konusuna genel bir bakış ve antik Çin'in ekonomik düşüncesini oluşturan büyük düşünce "okullarının" arkasındaki isimlere dair tarihî bir perspektif yer almaktadır.

Bu çalışmada yer alan makalelerin yazarları 1949'da Yeni Çin'in kurulmasından bu yana, bu araştırma alanına öncülük eden düşünürlerdir. Onların katkılarıyla burada metodoloji, metin ve "okulların" ayrıntılı ve bazen tartışmalı yorumları ve antik Çin düşüncesinin uluslararası alandaki etkisi ve modern çağda geçerliliği gibi geniş bir yelpazede yer alan konular ele alınmıştır. Tekrarlanan temalardan biri, antik Çin düşüncesinin tarihçilere en az antik Batı düşüncesi kadar çok şey sunabileceği fikridir. Bu türden makaleleri içerip de İngilizceye tercüme edilen ilk çalışma olarak bu koleksiyon, Çinli olmayan okuyucuların Çinli iktisat tarihçilerinin kendi entelektüel miraslarını nasıl anlamaya çalıştığına dair bir örnek sunması açısından eşsiz bir fırsat sağlamaktadır. Bu sebeple kitap; iktisat düşüncesi tarihi, iktisat tarihi ve Çin araştırmaları konularıyla ilgilenen araştırmacıların ilgi duyacağı bir kaynak olacaktır.

KATKIDA BULUNANLAR

Hu Jichuang (1903-1993)

Eđitimini Londra Ekonomi Okulu'nda tamamlamış ve Sichuan, Northeastern Üniversitesi, şangay Finans ve Ekonomi Üniversitesi, Pekin Üniversitesi ve Pekin Normal Üniversitesi'nde görev almıştır. Ayrıca Zhejiang Finans ve Ekonomi Üniversitesi ve Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği'nde başkan olarak, şangay Sosyal Bilimler Akademisi'nde de üye olarak vazife yapmıştır. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Çin İktisadi Düşünce Tarihi* (1-3 cilt, şangay: Halk Yayınevi, 1962, 1978, 1981), *Çin İktisadi Düşüncesinin Kısa Tarihi* (Çince versiyonu: CASS Yayınevi, 1981; İngilizce versiyonu: Pekin: Yabancı Diller Yayınevi, 1988) ve *Antik Çin İktisadi Düşüncesinin Parlak Başarıları* (Pekin: CASS Yayınevi, 1981; İngilizcede yayımlanan adıyla *On Yedinci Yüzyıl Öncesi Çin İktisadi Düşüncesi*, Pekin: Yabancı Diller Yayınevi, 1984).

Li Chaomin (1963)

şangay Finans ve Ekonomi Üniversitesi'nde araştırma görevlisidir. Yakın zamanda yayımladığı çalışmalarından bazıları şunlardır: *Çin'in Savaş Maliyesi Politikalarının Geliři, 1931-1945* (şangay: Oryantal Yayınevi, 2011), *Yeni Bir Çin Savunma Ekonomisi Tarihi* (şangay: SDX Ortak Yayıncılık şirketi, 2010).

Ma Tao (1957)

Fudan Üniversitesi'nde iktisat profesörü görevine ek olarak Çin Finansal Tarih Araştırma Merkezi müdür yardımcısı ve İktisadi Düşünce ve İktisat Tarihi Enstitüsü müdür yardımcısıdır. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Orta Çağ'da Şafak - Geç Ming ve Erken Qing Döneminde Aydınlanma Eğilimleri* (Şangay: Şangay Finans ve Ekonomi Üniversitesi Yayınevi, 2003), *Ekonomik Düşüncenin Tarihi* (Şangay: Fudan Üniversitesi Yayınevi, 2002).

Tan Min (1949)

Şangay Sosyal Bilimler Derneği başkan yardımcısıdır. Ayrıca Çin Ekonomik Düşünce Tarihi Derneği'nin de eski başkanı olarak görev yapmaktadır. Tan Min, Hu Jichuang'ın da doktora öğrencisiydi. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Çin Mali Düşünce Tarihi* (Hu Jichuang ile birlikte, Pekin: Çin Finans ve İktisat Yayınevi, 1989), *Fransız Fizyokratların Teorisinin Çinli Kökenleri* (Şangay: Şangay Halk Yayınevi, 1992).

Tang Renwu (1954)

Bugüne kadar aldığı görevlerden bazıları şunlardır: Çin İşletme Enstitüsü başkan yardımcılığı, Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği başkan yardımcılığı, Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği başkan yardımcılığı, Pekin Siyaset ve Kamu Yönetimi Enstitüsü başkan yardımcılığı, Çin Girişim Kültürü Araştırma Enstitüsü daimî direktörlüğü ve Çin İş Eğitimi Akademisi daimî direktörlüğü. Kendisi *Reform* dergisinin yardımcı editörüdür ve *Pekin Normal Üniversitesi Dergisi*, *Psifik Dergisi* ve *Başkent İktisat ve İşletme Üniversitesi Dergisi* gibi dergilerde editörlük yapmaktadır.

Wu Baosan (1905-1999)

Bugüne kadar aldığı görevlerden bazıları şunlardır: Çin Sosyal Bilimler Akademisi İktisat Enstitüsü direktörlüğü ve Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği başkan yardımcılığı ve onursal başkanlığı. Eserlerinden bazıları şunlardır: Çin'in millî geliri ile ilgili ilk akademik çalışma olan *Çin'in Millî Geliri* (1933), (Şangay: Çince Yayınevi, 1947), *Modern Çin İktisadi Düşün-*

cesinden ve İktisadi Politika Verilerinden Seçmeler (1840-1864) (Feng Ze ve Wu Chaolin ile birlikte yazıldı, Pekin: Bilimler Yayınevi, 1959) ve *Çin Öncesi Dönemde İktisadi Düşünce Tarihi* (Pekin: Çin Sosyal Bilimler Yayınevi, 1996).

Yan Qinghua (1951)

Wuhan Üniversitesi'nde İktisat profesörü ve Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği başkan yardımcısı. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Çin İktisat Düşüncesinin Tarihi* (Hong Kong: Qianjin Yayınevi, 2004) ve *Çin'in İktisadi Kalkınma Modelinin Teorik İnovasyonu* (Haikou: Güney Yayınevi, 2001).

Ye Shichang (1929)

Fudan Üniversitesi'nde Ekonomi profesörü ve Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği direktörü. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Afyon Savaşı Döneminde Çin'in Para Teorisi* (Şangay: Şangay Halk Yayınevi, 1963), *Çin İktisat Düşüncesinin Kısa Tarihi* (1-3 cilt, Şangay: Şangay Halk Yayınevi, 1978-1983) ve *Çin'in Genel Finansal Tarihi* (Pekin: Çin Finans Yayınevi, 2002).

Ye Tan (1956)

Çin Sosyal Bilimler Akademisi Ekonomi Enstitüsü'nde araştırma görevlisi ve Çin Sosyal Bilimler Akademisi Lisansüstü Okulu'nda profesördür. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Song Hanedanlığında Refah Üzerine* (Pekin: Pekin Yayınevi, 1991), *Büyük Bir Siyasi Reform - Song Hanedanı İmparatoru Shenzong ve 11. Yüzyıl Reformu* (Pekin: Sanlian Yayınevi, 1996) ve *Ye Tan Koleksiyonu: Konfüçyüsçülük ve İktisat* (Guangxi: Guangzi Halk Yayınevi, 2005).

Zhao Jing (1912-2007)

Pekin Üniversitesi'nde Ekonomi profesörü ve Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği başkanı idi. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Modern Zamanlarda Çin İktisadi Düşünce Tarihi* (1-3 cilt, Yi Menghong ile birlikte yazıldı, Pekin: Çin Yayınevi, 1964, 1965, 1966) ve *Modern Çin'in İktisadi Düşünce Tarihi* (ed., 1-4 cilt, Pekin: Pekin Üniversitesi Yayınları, 1991-1998).

Zheng Xueyi (1953-2009)

Pekin Üniversitesi İktisat profesörü ve Çin İktisadi Düşünce Tarihi Derneği başkanı. Eserlerinden bazıları şunlardır: *Dünyaya Bırakılan Tarih-sel Ayak İzleri: Açılma Üzerine Modern Çin Düşüncesinin İncelenmesi* (Pekin: Pekin Üniversitesi Yayınevi, 1990) ve *Fiyat Üzerine Çin Düşünce Tarihi* (Pekin: Çin Yayınevi, 1993).

Zhong Xiangcai (1954)

Şangay Sosyal Bilimler Akademisi'nde İktisadi Düşünce Tarihi Anabilim Dalı araştırma görevlisi ve direktörü. Başlıca eserleri *Çin Toprak Düşüncesinin Tarihi* (Şangay: Şangay Sosyal Bilimler Akademisi Yayınevi, 1995) ve *Çin Gelir Dağılımı Düşüncesi Tarihi* (Şangay: Şangay Sosyal Bilimler Akademisi Yayınevi, 2005).